

Taidekeskus Salmela 11. kesäkuuta 2005

Esa Saarinen

Kun Sibelius sävelsi
Cajanderin runon Isänmaalle
ja se esitettiin Helsingissä Oskar Merikannon johdolla
kesäkuussa 1900
ei kysymys koskenut sitä,
saako Suomi kukoistaa.
Kysymys ei koskenut sitä
saako Suomessa
onnistua, luoda ihmeitä ja uskoa itseensä
hirvuaskeleista käsin.
Vuoria oli tarkoituskin siirtää
sillä jokaisen taju ja käsityskyky ulottui ikeen alta eteenpäin
kohti kukoistuksen kunniaa maalle jota ei edes ollut.
Rämäpäinen rohkeus
uskallus paaluttaa tilaa unelmille.
Ja kun 1870
Domanderin huvila Mäntyharjulla
oli noussut veden rantaan
itsevarmana ilmentymänä
rohkeudesta rakentaa
niin tämä oli yksi valtava askel
siihen maisemaan joka nyt sykkii ympärillä
ja askeltaa samaan suuntaan
uudistuen
mutta edelleen kohti suomalaista unelmaa
elämän juhlinnan rakkauden
henkilökohtaisen väliintulon
ylevöittävässä hengessä
kauneuksien kaarten alla
suomalaisen suven syleilyssä
Salmelassa, salmessa
kahden veden kannaksessa.

Tämä kesäisen Mäntyharjun luonnollinen lumo
on uskoa ihmisen mittakaavaan
ja tietoisuutta hengestä, sydäimestä, koskettuvasta
meissä.

Se on uskallusta uskoa positiivisen poikkeaman
perimmäiseen arvoon
ja oikeuteen elää siinä arvossa.

Meissä on henki, meissä on sydän, meissä on yhteys ylöspäin
sillä meillä on kyky vaikuttaa, kyky liikuttaa
kyky käynnistää sisäinen liike.

Tämä on Salmelan poliittinen manifesti
se on oikeutta herkistyä
elämän koreuden, kauneuden, sielukkuuden ja ylevyyden
olennaisuuksien edessä.

Luovuus on tosiasia
ja Salmela sen manifesti
koteihin viittaava, koteja etsivä luovuus
ei luovuus joka huutaa museoita tuekseen
tämä taide on tunkeilematon, määrätietoinen rynnäkkö
lakastuneisuutta vastaan
hengettömyyttä vastaan,
joka kaikkina aikoina uhkaa
oli ikeen uhka todellinen
tai ainoastaan kuviteltu omassa mielessä
pelkona poiketa tavanomaisesta
ja asenteessa myötäillä sitä minkä vääräksi tietää.

Me haluamme rakastaa ja antaa rakkauksiemme näkyä
me haluamme ylistää Suomen kesää
me rakastamme kirkonkylää
jonka raitti ei rykäise ohi, näytä samalta kuin jokainen muu.

Me haluamme luovuuden kukinnan
kiireettömän kesäpäivän
ihmisiä kulkemassa
käsi kädessäkin siellä täällä
ja perheitä puiden alla.

Me haluamme kohdata itsemme
sellaisina miksi Salmelassa tunnistumme
sisältä käsin

korottautesamme sitä kohti
mitä vain taide voi avata.

Suomalaisuus on aina ollut
karheasti suoran alkuvoiman, luontoherkkyyden ja sopeutuvan osaavuuden
teeskentelemätön synteesi.

”Riihi on suomalaisten vanhimpia ja kaikista etevimpiä keksintöjä”,
Vilkuna ja Mäkinen kirjoittavat Isien työssä.

Savuriihi ”näet kuuluu niihin verraten harvoihin omaperäisiin
kulttuurisaavutuksiin, joiden juuret omalla maaperällä ulottuvat
vuosituhanten taakse.”

Sillä vaikka halla oli vienyt siemenetkin pellolta

”on ylivuotinen kuiva siemen pitänyt aitassa itävyytensä vuodesta toiseen
ja kelvannut vielä vanhanakin kylvettäväksi”.

Savuriihi innovaationa

on suomalaisuuden ytimessä

se on vuosisatainen muistutus siitä,

mitä olemme tuhoamassa

mille heristämme pilkkaa

siellä missä emme uskalla itse näyttää täyteen toteen

työn ja toimen ja aloitteen

rohkeuden imperatiiveja

joiden kautta ainoastaan kukoistus koskaan voi kasvaa.

Salmelan hellän dynaaminen luomisvoima

sen säkenöivästi salliva yhteistila

on kirkas ilmaisu Suomesta

joka voisi olla

jossa kohtaavat kulttuurin, liike-elämän, esittävän taiteen ja kuvataiteen,

musiikin ja nuoren luovuuden, raskaimman sarjan mestareiden, oman

aikamme jättiläishahmot

samalla verannalla.

Salmela on kohtaavuutta

suomalaisessa tasavertaisuuden hengessä

me tiedämme olevamme samaa

sanoo tämä filosofia

haluamme olla samaa

kuin sukupolvet ennen meitä

he jotka rakensivat Suomen.
”Yksi voima sydämehen kätkeyty on
se voima on puhdas ja pyhä”
nämä Cajanderin sanat ovat Suomen kieltä
mutta jossakin vaiheessa arkista kulutus-kurnutusta
etäis-intensiivistä viihtymiselämää
ja uomakipitystä paikasta toiseen
kielikin voi alkaa sopertaa
ja hämäryys ottaa vallan
itse sielusta
niin että kansalaiskelpoisuuskin melkein jo vaatii
ettei Suomessa saa rakkauksistaan käsin elää,
riemuita rohkeuksistaan ja ylemmistä elämänsä ihanteista
vaan on keskityttävä hallinnollisen hyötysuhteen
edellyttämään ilmeettömyyteen
sillä välin kun komitea istuu ja ulkoistuksista päätetään.
Elämä on toisaalla, globalisaatio eritoten.
”Se tunnussana se Suomenmaan”
Cajanderin sanat kuitenkin sanovat
”vei valoa voittamaan meille”.
”Salamoina se tuntehet saa palamaan
se taivaast’ on kotoisin, kerrotaan
ja isänmaa on sen nimi”.
Nämä sanat
me tiedämme tosiksi
vaikka arkielämässä väistelemme niitä
työelämässä
esiinnymme ikään kuin innoitussalamoiden, taivastunteiden
syväsykkivä ylevyys-sanasto muka olisi tullut tarpeettomaksi
viimeaikaisten järjestelmäkäänteiden myötä.
Mutta kaiken kehityksen keskellä me tarvitsemme herkkyyttämme,
me tarvitsemme yhteyttä taiteeseen
yhteyttä siihen ytimeen
joka vaikuttaa sydämeistä käsin.
Salmelan suuruus on sen luonnollisessa ja hienohenkisessä
kyvyssä avata tämä elintärkeä väylä
mielikuvituksemme, mysteerisin meissä.

Astumme Salmelaan, Niittyheinään, huvimajaan, Domanderin huvilaan,
näemme tämän kesämaiseman johon taide on yhdistetty,
taiteen, sointujen äänet, toisemme
ja tunnemme miten voimavirta lujittuu
miten vahvistuu vapaudentunne
ja periyhteys oman sydämemme ääneen.
Tästä yhteydestä virittyy
suomalainen unelma
tasavertaisuuden ja arkisen onnen
ahkeruuden palkitsemisen
rohkeuden, sinnikkyuden
pitkäjänteisyyden hirmuinen hyveoppi.
Se on vimmaa
se on vakuuttuneisuutta
siitä että elämällä on perusta
ja se perusta on tässä.
Kun meidän isämme ja äitimme
isovanhempamme
heidän vanhempansa ja isovanhempansa
kamppailivat tosipaikan tullen
kysymys koski sitä
mikä siinä tilanteessa tuottaa tuloksen
mikä toimii missä on mahdollisuus.
Se oli välttämättömyyttä keksiä
toivottomuudesta tie ulos
ja toteuttaa se tarvittava toimi
vaikka ylivoimaista uhkaa vastaan
tietoisena voimasta
joka on kätkeyty suomalaisen sydämeen.
Se voima valtaa mieliä yhä.
Sillä se voima ei vaadi mitään toisten omaa
vaan ainoastaan mahdollisuutta
rakentaa omalla työllä ja taidolla
ihmeitä omasta takaa –
se on asennetta, joka ei nouse kateudesta
muiden maiden ylivertaisia rikkauksia kohtaan,
vaan halusta antaa oma panos omasta käsin
toisille, koko maailmalle.

Tämä on suomalainen rukous
sinivalkoisen äänen sävy
se on yhteisöllisyyttä, se on yhteyttä
läpi vuosikymmenten, läpi oppiarvojen
ja asemaeristysten
kohti yksilöllisiä, yhteisiä ihmeitä
kohti loistokkuuksien läpimurtoja
kohti uudistumista ja alkuvoimaa
siinä merkityksessä missä Seitsemän veljestä kiteyttää
nämä molemmat perimmäissuomalaisuudet
karhean ja kauniin
metsän opin ja järjestäytymisen
kyvyn ylittää tavanomainen
ja aistia alkuperäinen.
Se on pienen kansan alitajuista tajua siitä
että jokaisen oudonkin olennon
olemisessa on jokin perimmäisarvo
josta yhteisön toivo riippuu.
Tämä yhteisöllisyyden, tasavertaisuuden,
teskentelemättömyyden
ja samalla hurjien yksilöhenkien
sopeutumattoman yksilöllisyyden
merkillinen systeemi on Suomi,
jonka molemmat päävoimakentät
yhteisöllisyys ja yksilöllinen
persoonavoima ja räjähdysvoima, sikaenergia ja poskettomuus
mikä tahansa sibeliaaninen nimi
yksilöhurjuuden Suomelle annetaankaan
Gallen-Kallelan hengessä ja schjerfbeckiläisin hienoliikkein
niin selvää on tässä ajassa ainakin se,
että molempien uhka on yhtä todellinen
ja se uhka on luonteeltaan hiipivä, huomaamaton
henkinen ja järjestelmällinen.
Se uhka sanoo
ei Taidekeskus Salmeloita
ei ihmeitä noin pieneen kirkonkylään

ei maaseudulle ajomatkojen päähän joka paikasta
ei yhdelle koska ei kaikille.
Keskinkertainen ja elämänpelokas kuvitelma siitä,
että ihmeet on jo tehty
vuoret pysyvästi paikallaan
että seuraava vaihe voi muka syntyä ilman innostusta
ilman uskoa ja sydänten paloa.
Tämä matalamielinen väärinkäsitys
ei koskaan ole ollut elinvoimaa siellä missä kaksi suomalaista
on avautunut toisilleen tosissaan puhumaan
siitä mistä on kysymys.
Taidekeskus Salmelan lumo on olemassa koska tunnemme omaksemme
tämän kauneuden, tämän maiseman, tämän nuorten taiteilijoiden ja
kokeneiden taiteilijoiden
kulttuurin ja liike-elämän voimatoimijoiden
yhteisöllisen liikkeen.
Mäntyharju on järvi-idylli ja kulttuuri-idylli
mutta ihmeellisintä tässä idyllissä
on että se on täyttä totta.
Tämä on elämänvoiman pihapiiri
kesäpäivä, jossa suomalainen sielu tunnistaa itsensä
ja havahtuen havaitsee todeksi
ihmeellisen isänmaamme
ihmeellisen taiteemme
ihmeellisen kansamme
äidinkielemme
henkisen voiman.
”Lauloi vanha Väinämöinen: järvet läikkyi, maa järisi,
vuoret vaskiset vapisi, paaet vahvat paukahteli,
kalliot kaheksi lenti, kivet rannoilla rakoili”.
Sillä mitä merkitystä on millään
jos henki ei elä ja sydän salamoii
rakkautta ja elämää uutta?
Me ylistämme Suomen kesää
me ylistämme isiemme ja äitiemme työtä
ja sitä mitä vielä voi olla.
Suomalainen toivon periaate:
tinkimättömän yksilöllisesti, tinkimättömän yhteisöllisesti

kumppanuuksista käsin
ketteryyksistä käsin
rinnalla olevuuksista käsin
rakentavuuksista, räjähdysvoimaisuuksista
kekseliäisyyksistä, nopeuksista käsin
huumorista, selväjärkisyyksistä
teeskentelemättömyyksistä
yksilöllisyyksistä käsin
halusta luoda tilaa luovuudelle
vimmasta voittoa
kiihkosta kunnioittaa
kyvystä tajuta perimmäinen
se totuus että olennainen pysyy.
Se totuus on inhimillinen lämpö, anteliaisuus
herkkyys, sielukkuus
yhteys toinen toiseen ja siihen mikä meitä yhdistää
ja mistä taide puhuu.
Se on uskoa vanhan riihen ansioihin
kalevalaiseen alkuvoimaan jossakin syvällä sisällämme
se on uskoa suomalaiseen arkeen
meidän kauttamme nyt vuorollamme.
Tähän me viritymme Salmelassa
siihen työhön mikä on edessä
siihen työhön mikä on takana
siihen ihanuuteen mikä on meidän
omamme
suomalainen maisema, taide, oma herkkyysimme
ja elämän ihme sisällämme
kykynä kokea, kykynä liikuttua, kykynä rakastaa
ja kykynä tunnistaa henkevyys meissä.